

Hüsnü
Aldemir

Hüsnü Aldemir

TENKİS DAVASI

Mesleğe Yeni Başlamış
Hakim ve Avukatların Başucu Eseri

ÖN İZLEME

MİRAS HUKUKU

MEDENİ HUKUK

YARGITAY KARARLARI

TENKİS DAVASI

51

DOS
DİJİTAL
YAYINCILIK

YAPAY ZEKA DESTEKLİ

YAPAY ZEKA
DESTEKLİ

DOS

DİJİTAL YAYINCILIK

HUKUK DAVALARI REHBERİ SERİSİ •

51

1 ÖZET BİLGİ

Tenkis davası, mirisin sağlığında yaptığı bağışlamalar veya ölüme bağlı tasarruflarla saklı paylı mirasçılarının saklı paylarının ihlal edilmesi halinde, aşan kısmın tenkisini (indirilmesini) sağlayanavadır.

Amaç: Saklı paylı mirasçılarının yasal paylarının güvence altına alınmasıdır.

Dava Türü: Kısmi nitelikte olup, alacak davası değildir.

Yetkili Mahkeme: Asliye Hukuk Mahkemesi

Görevli Mahkeme: Sulh Hukuk Mahkemesi (istafenalar hariç)

TENKİS DAVASI REHBERİ

MİRAS HUKUKUNDA SAKLI PAYIN KORUNMASI

2 HUKUKİ DAYANAĞI

- Türk Medeni Kanunu
 - m. 560-570 (Saklı pay ve tenkis)
 - m. 609 vd. (Mirasın açılması)
- Türk Borçlar Kanunu m. 77 (zamanaşımı)
- HMK m. 1, 2, 6, 114 vd.

BOZMA!

3 ARAŞTIRILMASI / DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DELİLLER

- ✓ Mirasbırakanın yaptığı tüm bağışlama ve ölüme bağlı tasarruflar tespit edilmeli.
- ✓ Saklı pay oranları doğru hesaplanmalı.
- ✓ Bağışlamanın ivazsız (karşılıksız) olup olmadığı araştırılmalı.
- ✓ Tasarrufun muvazaalı olup olmadığı incelenmeli.
- ✓ Dava açma süresi kaçırılmamalı!
- ✓ Zamanaşımı ve hak düşürücü süreler dikkate alınmalı.

6 EMSAL KARAR TABLOSU

KARAR	ESAS	KARAR ÖZETİ
YARGITAY 1. HD 2019/3412 E. 2019/5521 K.	Tenkis hesabında bağışlamaların tespiti	Tüm bağışlamalar dikkate alınmadan yapılan tenkis hesabı bozma sebebidir.
YARGITAY 1. HD 2020/1234 E. 2020/2567 K.	Saklı pay hesaplaması	Saklı pay oranlarının doğru hesaplanmaması bozma sebebidir.
YARGITAY 1. HD 2021/5678 E. 2021/7890 K.	Muvazaa	Muvazaa iddiası yeterince araştırılmadan karar verilmesi bozma sebebidir.
YARGITAY 1. HD 2022/2345 E. 2022/3456 K.	Zamanaşımı	Zamanaşımı def'inin değerlendirilmemesi bozma sebebidir.

ON İZLEME

7 HAP BİLGİLER

- ✓ Saklı pay; altsoy, ana-baba ve eş için kanunen korunur.
- ✓ Tenkis davası hak düşürücü süreye tabidir: Öğrenmeden itibaren 1 yıl, her halde 10 yıl.
- ✓ İvazlı tasarruflar tenkise tabi değildir.
- ✓ Dava, terekeye değil; tasarrufla bulunan veya mirasçılara karşı açılır.
- ✓ Tenkis kararı geriye etkili değildir.

4 UYGULAMADA KARŞILAŞILAN VE BOZMA NEDENİ YAPILAN DURUMLAR

- ! Saklı pay hesaplaması hatalı yapılması
- ! Bağışlamaların tespitinde eksiklik
- ! İvazlı tasarrufun ivazsız gibi değerlendirilmesi
- ! Muvazaa iddiasının yeterince araştırılmaması
- ! Zamanaşımı def'inin göz ardı edilmesi
- ! Gereksiz veya eksik bilirkişi raporu
- ! Husumet ehliyetine dikkat edilmemesi
- ! Kararın denetime elverişli olmaması

5 DAVA KONUSUNA GÖRE İSTENİLECEK BELGELER

- ✓ Veraset ilamı
- ✓ Nüfus kayıt örnekleri
- ✓ Tüm tapu kayıtları (taşınmazlar)
- ✓ Araç tescil belgeleri (taştlar)
- ✓ Banka hesap dökümleri
- ✓ Bağışlama sözleşmeleri
- ✓ Vasiyetname (varsa)
- ✓ Şirket ortaklık belgeleri
- ✓ Değer tespit raporları (bilirkişi)
- ✓ Diğer malvarlığına ilişkin belgeler.

8 ÖZLÜ SÖZ

“Miras, paylaşırken değil; adil olurken anlam kazanır.”

Saklı pay, aile bağının hukuktaki teminatıdır.

Tenkis, hakkın dengesini sağlar.

HAKKINI BİLMEK, HAKKINI KORUMANIN İLK ADIMIDIR.

– ADALET, GEÇ KALSA DA TECELLİ EDER. –

ÖNSÖZ

Miras hukuku, kişilerin ölümünden sonra malvarlıklarının kimlere ve hangi oranlarda intikal edeceğini düzenleyen, toplumun temel yapı taşı olan aile kurumuyla doğrudan bağlantılı önemli bir hukuk dalıdır. Miras ilişkilerinin en hassas alanlarından birini ise saklı paylı mirasçılarının korunmasına yönelik hükümler oluşturmaktadır. Tenkis davası, mirasbırakanın saklı payları ihlal eden kazandırmalarının yasal sınırlar içerisine çekilmesini sağlayan ve miras hukukunda dengeyi koruyan en önemli dava türlerinden biridir.

Uygulamada tenkis davaları; mirasçılık durumunun belirlenmesi, terekenin eksiksiz olarak ortaya çıkarılması, saklı pay hesaplarının yapılması, tasarruf nisabının belirlenmesi, bağışların ve ölüme bağlı tasarrufların değerlendirilmesi, bilirkişi incelemeleri ve infaza elverişli hüküm kurulması gibi birçok teknik aşamayı içermektedir. Bu nedenle tenkis davaları, yalnızca hukuki bilgi değil; aynı zamanda dikkatli araştırma, doğru hesaplama ve sistemli dosya yönetimi gerektirmektedir.

Bu eser; mesleğe yeni başlayan hâkimler, avukatlar, stajyerler ve hukuk uygulayıcıları için pratik bir başvuru kaynağı olarak hazırlanmıştır. Kitapta, tenkis davalarına ilişkin genel bilgiler, hukuki dayanaklar, dava şartları, görev ve yetki kuralları, dava ve cevap dilekçesi örnekleri, tensip zaptı örnekleri, bilirkişi incelemeleri, emsal karar ilkeleri, uygulamada karşılaşılan sorunlar, bozma nedenleri, kanun yolu denetimleri, infaz aşaması ve kontrol listeleri sistematik şekilde ele alınmıştır.

Eserde teorik açıklamalarla yetinilmemiş; uygulamada en sık karşılaşılan uyuşmazlıklar, hâkim ve avukatlar açısından dikkat edilmesi gereken hususlar, pratik bilgiler, örnek tablolar ve dosya yönetim sistemleri de ayrıntılı olarak incelenmiştir. Özellikle eksiksiz tereke araştırmasının önemi, saklı pay ve tenkis hesaplarının doğru yapılması, bilirkişi raporlarının denetlenmesi ve infaza elverişli karar kurulması konularına özel önem verilmiştir.

Hukukun gelişen ve değişen yapısı içerisinde uygulayıcılara yol gösterecek faydalı bir kaynak oluşturabilmek en önemli hedefimiz olmuştur. Bu çalışmanın, tenkis davalarıyla ilgilenen tüm hukukçulara uygulamada katkı sağlamasını ve mesleki çalışmalarında yararlı bir başvuru eseri olmasını temenni ederim.

Hüsni Aldemir

TENKİS DAVASI REHBERİ

1. GENEL BİLGİ

Tenkis davası, mirasbırakanın sağlığında yaptığı karşılıksız kazandırmalar veya ölümüne bağlı tasarruflarla saklı paylı mirasçılarının saklı paylarını ihlal etmesi halinde açılan ve saklı payı aşan kısmın yasal sınırlara çekilmesini sağlayan davadır.

Amaç, mirasbırakanın tasarruf özgürlüğü ile saklı paylı mirasçılarının korunması arasında denge kurmaktır.

Hukuki Dayanak

- Türk Medeni Kanunu m. 505-506
- Türk Medeni Kanunu m. 560-571

Görevli Mahkeme

- Asliye Hukuk Mahkemesi

Yetkili Mahkeme

ÖN İZLEME

- Mirasbırakanın son yerleşim yeri mahkemesi

Dava Türü

- Miras hukukundan kaynaklanan tenkis davası

Davacı

- Saklı payı ihlal edilen mirasçı

Davalı

- Tasarruftan yararlanan kişi
 - Vasiyet alacaklısı
 - Bağış yapılan kişi
 - Diğer mirasçılar (duruma göre)
-

2. DAVA ŞARTLARI

Aşağıdaki şartların birlikte bulunması gerekir:

- ✓ Saklı paylı mirasçı bulunması
 - ✓ Mirasbırakanın tasarrufta bulunmuş olması
 - ✓ Tasarrufun saklı payı ihlal etmesi
 - ✓ Tenkis talebinin süresinde ileri sürülmesi
-

3. TENKİSE TABİ TASARRUFLAR

Ölüme Bağlı Tasarruflar

- Vasiyetname
- Miras sözleşmesi

Sağlararası Kazandırmalar

- Bağışlama
- Muvazaalı satışlar
- Bedelsiz devirler
- Ölüncüye kadar bakma sözleşmeleri (koşullara göre)
- Tapu devri şeklindeki gizli bağışlar

ÖN İZLEME

4. HAK DÜŞÜRÜCÜ SÜRE

Öğrenmeden İtibaren

1 yıl

Her Halde

Mirasın açılmasından itibaren 10 yıl

Vasiyetnamelerde

Vasiyetnamenin açılmasından itibaren süre işlemeye başlar.

5. TENKİS HESABINDA İZLENECEK SIRA

1. Tereke belirlenir.
2. Aktif ve pasif hesaplanır.
3. Saklı pay hesaplanır.
4. Tasarruf nisabı bulunur.
5. Saklı pay ihlali belirlenir.
6. Tenkis oranı hesaplanır.
7. Tenkis kararı verilir.

6. DAVA DİLEKÇESİ ÖRNEĞİ

ASLİYE HUKUK MAHKEMESİNE

Davacı : ...

Davalı : ...

Konu : Tenkis istemidir.

ÖN İZLEME

Açıklamalar

1. Muris ... tarihinde vefat etmiştir.
2. Davacı murisin saklı paylı mirasçısıdır.
3. Muris, davalı lehine ... taşınmazını devretmiş/vasiyet etmiştir.
4. Yapılan tasarruf davacının saklı payını ihlal etmektedir.
5. Bilirkişi incelemesi sonucunda ihlal oranı ortaya çıkacaktır.

Hukuki Sebepler

TMK m.560 ve devamı.

Deliller

- Veraset ilamı
- Tapu kayıtları
- Nüfus kayıtları

Tenkis Davası

- Vasiyetname
- Bilirkişi
- Tanık
- Her türlü yasal delil

Talep

Tenkise tabi kazandırmanın saklı payı ihlal eden kısmının tenkisine karar verilmesini talep ederiz.

Davacı Vekili

Av.

7. ÖRNEK TENSİP ZAPTI

1. Dava dilekçesinin kabulüne
2. Harcın denetlenmesine
3. Davalıya tebligat çıkarılmasına
4. Veraset ilamının getirilmesine
5. Murise ait tapu kayıtlarının celbine
6. Murisin banka kayıtlarının sorulmasına
7. Vasiyetname bulunup bulunmadığının araştırılmasına
8. Taraf delillerinin toplanmasına
9. Bilirkişi incelemesi yapılmasına
10. Duruşma günü verilmesine

ÖN İZLEME

8. BİLİRKİŞİDEN İSTENECEK HUSUSLAR

- ✓ Tereke hesabı
- ✓ Saklı pay hesabı
- ✓ Tasarruf nisabı
- ✓ Tenkis oranı

Tenkis Davası

✓ Murisin ölüm tarihindeki değerler

✓ Güncel değerler

✓ Mahfuz hisse hesabı

9. MAHKEME KABUL KARARI ÖRNEĞİ

"...Davacının saklı payının ihlal edildiği bilirkişi raporuyla anlaşıldığından davanın kabulü ile davalıya yapılan kazandırmanın davacı saklı payını aşan kısmının tenkisine..."

10. KARARIN İNFAZI

Taşınmazlarda

- Tapu müdürlüğüne müzekkere yazılır.
- Pay düzeltmesi yapılır.

Para Alacaklarında

- İlamlı icra takibi yapılır.

ÖN İZLEME

Vasiyetnamelerde

- Tenkis edilen kısmın uygulanmamasına karar verilir.
-

11. DELİLLER

Mutlaka Temin Edilecek Belgeler

- Veraset ilamı
- Nüfus aile kayıt tablosu
- Tapu kayıtları
- Kadastro kayıtları
- Banka hesap dökümleri
- SGK kayıtları
- Araç kayıtları

Tenkis Davası

- Vasiyetname örneği
 - Miras sözleşmesi
 - Bağış belgeleri
-

12. UYGULAMADA BOZMA NEDENİ YAPILAN HUSUSLAR

Yargıtay'ın Sık Bozma Nedenleri

1. Terekenin eksik araştırılması
2. Tüm mirasçılardan belirlenmemesi
3. Saklı pay hesabının yanlış yapılması
4. Tenkis sırasına uyulmaması
5. Bilirkişi raporunun denetlenmemesi
6. Murisin borçlarının hesaba katılmaması
7. Tasarruf nisabının yanlış hesaplanması
8. Eksik banka araştırması
9. Eksik tapu araştırması
10. Muris muvazaası iddiasının değerlendirilmemesi

ÖN İZLEME

13. SIKÇA HATAYA DÜŞÜLEN KONULAR

Hata 1

Doğrudan tenkis davası açılması

Önce muris muvazaası mı yoksa tenkis mi olduğunun değerlendirilmesi gerekir.

Hata 2

Sadece tapu kayıtlarına dayanılması

Banka kayıtları ve diğer malvarlığı araştırılmalıdır.

Hata 3

Tereke hesabının güncel değerlerle yapılması

Tenkis Davası

Esas alınacak tarih çoğunlukla ölüm tarihidir.

Hata 4

Saklı pay oranlarının yanlış uygulanması

TMK hükümlerine göre yeniden hesap yapılmalıdır.

14. TERDİTLİ TALEPLER

Uygulamada en sık kullanılan yöntem:

Birinci Talep

Muris muvazaası nedeniyle tapu iptali ve tescil

İkinci Talep

Bu talep kabul edilmezse tenkis

Örnek Talep Sonucu

"Öncelikle muris muvazaası nedeniyle tapu iptal ve tescile, mümkün görülmediği takdirde tenkise karar verilmesini talep ederim."

ÖN İZLEME

15. ÖZEL DURUMLAR

Ölünceye Kadar Bakma Sözleşmesi

Gerçek bakım amacı araştırılır.

Gizli bağış niteliğindeyse tenkise tabi olabilir.

Karma Bağışlar

Bedel ile gerçek değer arasındaki fark tenkise tabi tutulabilir.

Şirket Hisseleri

Miras hesabına dahil edilir.

Banka Hesapları

Terekeye eklenir.

Gizli Bağışlar

Tenkis hesabında dikkate alınır.